

ეროვნული წინააღმდეგობის ზოგიერთი მნიშვნელოვანი ასპექტის შესახებ

ირაკლი ბათიაშვილი

სსიპ-დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს
ეროვნული თავდაცვის აკადემიის
სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მოწვეული სპეციალისტი

აბსტრაქტი

ჩვენი ამოცანაა, რომ განვიხილოთ ეროვნული ტოტალური წინააღმდეგობის (National total resistance) ზოგიერთი ძირითადი კომპონენტი; სახელდობრ, ე.წ. იატაკქვეშეთი (Underground) და პარტიზანული მოძრაობა (Guerrilla). რა თქმა უნდა, ჩვენი მსჯელობები უნდა ატარებდეს უაღრესად კვალიფიციურ ხასიათს და ამიტომაც, უპირველეს ყოვლისა, დავეყრდნობით ტოტალური წინააღმდეგობის ერთ-ერთ უახლეს და აღიარებულ თეორიას: მხედველობაში გვაქვს შვედეთის თავდაცვის უნივერსიტეტის ნაშრომი - „წინააღმდეგობის ოპერატიული მართვის კონცეფცია“, რომლის მთელ რიგ ფრაგმენტებს წარმოვადგენთ მნიშვნელოვნად გადამუშავებული სახით. ასევე დავეყრდნობით უაღრესად საყურადღებო ნაშრომს - „პარტიზანული ომის საფუძვლები: თეორია და პრაქტიკა“. ამგვარად, განვიხილავთ აღნიშნულ შრომებში წარმოდგენილ რამდენიმე უმნიშვნელოვანეს ასპექტს და საკვანძო მომენტს, რითაც ცხადვყოფთ წინააღმდეგობის მოძრაობის და კერძოდ, მისი მთავარი კომპონენტების - იატაკქვეშეთის და პარტიზანული მოძრაობის - ზოგადი კონცეპტის შინაარსს: კერძოდ, მათ ადგილს და ფუნქციას გარკვეული სისტემის შიგნით, მათ სტრუქტურას, შემადგენელ ელემენტებს და მნიშვნელოვან მახასიათებლებს. ხოლო ამ ზოგადი კონცეპტის ექსპლიკაცია ემსახურება ჩვენს მომავალ განხილვებს, რომლებმაც უნდა განსაზღვრონ საკუთარი ეროვნული წინააღმდეგობის არსებითი მახასიათებლები, სწორედ, რომ სპეციფიკური ფაქტორების გათვალისწინებით; სახელდობრ, ჩვენი ეროვნული ინტერესების, სპეციფიკური გეოპოლიტიკური ვითარების, ჩვენს წინაშე არსებული საფრთხეების და ქვეყნის კულტურული, ფსიქოლოგიური, გეოგრაფიული, ურბანული თავისებურებების გათვალისწინებით.

საკვანძო სიტყვები:

იატაკქვეშეთი, პარტიზანული მოძრაობა, ოპერატიული მართვა.

On Some Important Aspects of National Resistance

Irakli Batiashvili

LEPL – David Aghmashenebeli National Defence Academy of Georgia,
Invited Specialist in the Scientific Research Center

Abstract

In this article we consider such significant components of total national resistance as **underground** and **guerrilla**. Of course, our reasonings should have very qualified character and therefore we base ourself on the new and acknowledged theory of total resistance; namely, on the work of Swedish Defence University - „Resistance Operating Concept“. Also we base ourself on the very important work – „The Basics of Guerrilla War: a Theory and a Praxis“. So we analyze several significant aspects and key points, that are represented in those works and consequently make evident the general concept of those components of resistance movement: particularly, we elucidate their place and function inside the certain system; their structures, constituting elements and main characteristics.

The explication of this general concept serves our future considerations, that must define the essential features of our national resistance movement, taking in account namely our specific factors: our national interests, special threats to our state and cultural, psychological, geographic and urbanistic specificities of our country.

Keywords:

underground, guerrilla movement, operative management.

შესავალი

„We shall fight on the beaches, we shall fight on the landing ground, we shall fight in the fields and in the streets, we shall fight in the hills, we shall never surrender.”¹ („ჩვენ ვიბრძოლებთ სანაპიროებზე, ჩვენ ვიბრძოლებთ ხმელეთზე, ჩვენ ვიბრძოლებთ ველებზე და ქუჩებში, ჩვენ ვიბრძოლებთ მთებში, ჩვენ არასოდეს დავნებდებით.“ უინსტონ ჩერჩილი, 4 ივნისი 1940; თარგმ.-ი.ბ.).

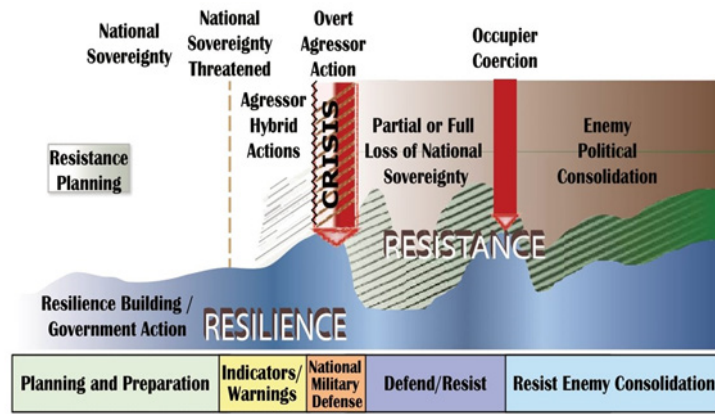
წინააღმდეგობის ოპერატიული მართვის კონცეფცია ჯერ ერთი, ხელს უწყობს მთავრობას, რომ განავითაროს წინარეკრიზისული **მოქნილობა-მდგრადობა (Resilience)** ტოტალური თავდაცვის ჭრილში. ამავე დროს, იგი აფუძნებს თავად **წინააღმდეგობის დაგეგმვის საერთო გაგებას** ქვეყნის პოლიტიკური ხელმძღვანელობისა და მოკავშირეებისათვის და უზრუნველყოფს ამ გეგმის პოტენციურ რეალიზაციას ტოტალური თავდაცვის დროს. მეორეც, ეს კონცეფცია განსაზღვრავს **წინააღმდეგობის პრინციპებს, მოთხოვნებს და პოტენციურ გამოწვევებს; წინააღმდეგობის ორგანიზებას, მართვას და კონტროლს, მის სტრუქტურას, შესაძლებლობებს და აქტივობის ფორმებს**. იგი ასევე განსაზღვრავს შესაძლებლობებს იმ მხარდაჭერისათვის, რასაც საჭიროებს ტოტალური წინააღმდეგობის მოძრაობა როგორც შიდასამთავრობო, ასევე ინტერსამთავრობო (ე.ი. მოკავშირეებთან ურთიერთქმედების) დონეზე. როგორც ცნობილია, ტრადიციული კონვენციური თავდაცვითი ომის ვითარებაში ქვეყნის მთავრობა და სამხედრო ძალები მოქმედებენ მტრის წინააღმდეგ მოსახლეობის თანადგომასთან ერთად. მაგრამ ტოტალური თავდაცვის დროს, რომლის უმნიშვნელოვანეს ელემენტს შეადგენს წინააღმდეგობის მოძრაობა, მოსახლეობა უკვე გვევლინება არა დამატებით, არამედ მთავარ აქტორად და ასევე დიდ როლს თამაშობენ მოკავშირეები და პარტნიორები წინააღმდეგობის ძალისხმევის მხარდაჭერის საქმეში. ამიტომაც, განსხვავებით ტრადიციული თავდაცვისაგან, ტოტალური თავდაცვის საკვანძო რგოლია ის მოსამზადებელი სამუშაო, რამაც უნდა უზრუნველყოს მოსახლეობის მზადყოფნა თავისი მთავარი როლის შესასრულებლად საომარი კონფლიქტის პირობებში. ეს მოსამზადებელი სამუშაო განეკუთვნება ე.წ. მოქნილობა-მდგრადობის კონცეფციას, რაც წინააღმდეგობის ოპერატიული მართვის ერთიანი კონცეფციის შემადგენელი ნაწილია. იგი გულისხმობს თანამშრომლობის გაძლიერებას სახელისუფლებო უწყებებს, სამოქალაქო ორგანიზაციებსა და ფართო საზოგადოებას შორის და ამ თანამშრომლობის ინსტიტუციონალიზაციას, ვინაიდან ეს ხელს უწყობს უფრო მდგრადი, მოქნილი სოციალური ჩამოყალიბებას და წინააღმდეგობის ქსელის ფორმირება-განმტკიცებას საჭიროების შემთხვევაში. ამგვარად, წინააღმდეგობის ოპერატიული მართვის კონცეფცია ფოკუსირებულია, ერთი მხრივ, ორგანიზებული წინააღმდეგობის უნარის შემუშავება-განვითარებაზე აგრესორის შემოჭრამდე და ქვეყნის სრულ ან ნაწილობრივ ოკუპაციამდე და თანაც ამ წინააღმდეგობის უნარს უფლებამოსილება ენიჭება ნაციონალურ დონეზე; მეორე მხრივ კი, იგი ხელს უწყობს თავად წინააღმდეგობის მოძრაობის ორგანიზება-გაშლას და მართვას ქვეყნის ნაწილობრივი თუ სრული ოკუპაციის პირობებში.

ძირითადი ნაწილი

ოკუპანტის მიმართ ეროვნული წინააღმდეგობა იწყება მაშინ, როდესაც გარეშე ძალა იკავებს ქვეყნის ტერიტორიას პირდაპირ ან სხვა ძალაზე სათანადო უფლებამოსილების მინიჭებით. მაგრამ აქვე აღსანიშნია, რომ წინააღმდეგობის აქტივობათა სპექტრი შეიძლება იყოს მრავალგვაროვანი. ამასთან ერთად, შეიძლება ბუნდოვანი აღმოჩნდეს ის საზღვრები, რითაც ერთმანეთისაგან გამიჯნულია წინარეკრიზისული მოქნილობის ფორმირება და წინააღმდეგობის ქმედებები კრიზისის დროს. სახელდობრ, ეს განსხვავება ბუნდოვანია, როდესაც მოწინააღმდეგე დაკავებულია ქვეყნის მიმართ ასიმეტრიული ომის მეთოდებით. ამიტომაც ასეთ შემთხვევაში მოქმედებები, რომელთაც სახელმწიფო ახორციელებს, ერთი მხრივ, მოქნილობის ფორმირების პერიოდში და მეორე მხრივ, წინააღმდეგობის დროს, შეიძლება გადაიკვეთონ.

არსებობს სამი ვარიანტი იმ ვითარებისა, რომელიც შეიძლება დადგეს ქვეყანაში მოწინააღმდეგის აგრესიული ქმედებების შედეგად: ა) სუვერენიტეტის ნაწილობრივი დაკარგვა; ბ) სუვერენიტეტის სრული დაკარგვა და გ) სუვერენიტეტის ხელყოფა. თითოეული მათგანი ქმნის ახალ ოპერაციულ გარემოს და თითოეულის დადგომა დამოკიდებულია ქვეყნის შეკავების უნარსა და მოქნილობა-მდგრადობის სხვადასხვა ასპექტებზე. (იხ. სურ. 1)

¹ Winston Churchill, 4 June 1940.

სურათი # 1 ოპერატიული გარემო.

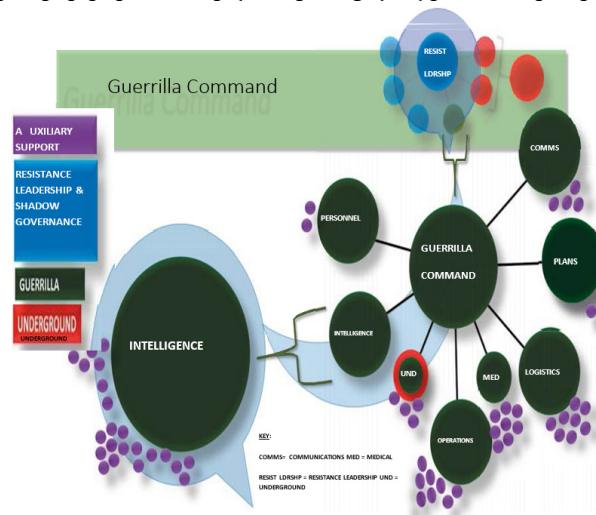
როგორც უკვე ზემოთ აღვნიშნეთ, წინარეგრიზისულ პერიოდში ერი იწყებს მოქნილობა-მდგრადობის ფორმირებას და წინააღმდეგობის დაგეგმვას, როდესაც ქვეყნის ხელისუფლებისათვის ცნობილი ხდება ამა თუ იმ სახელმწიფოს მხრიდან აგრესიის განხორციელების შესაძლებლობა. აქვე მივუთითებთ, რომ მოწინააღმდეგემ მოქმედება შეიძლება დაიწყოს აგრესიის უფრო დაბალი ფორმებით, რაც შემდგომ შეიძლება გადაიზარდოს ჰიბრიდული ომის ფორმაში, სადაც ასიმეტრიული ქმედებები კომბინირებენ კონვენციური ძალების შეჭრასთან; თუმცა, მან შეიძლება თავიდანვე დაიწყოს საკუთარი შეიარაღებული ძალების პირდაპირი შეჭრით ქვეყნის ტერიტორიაზე. როდესაც უკვე ნათელი ხდება მოწინააღმდეგის ჩანაფიქრი აგრესიის განხორციელების თაობაზე (და არა უბრალოდ ამის შესაძლებლობა) სახელმწიფო იწყებს წინააღმდეგობის ორგანიზაციის აქტივიზაციას ისეთივე დონეზე, როგორც მიმდინარეობს ჯარის მობილიზაცია. ხოლო როგორც კი აგრესორი თვალნათლივ ხელყოფს ეროვნულ სუვერენიტეტს და აწარმოებს ქვეყნის ტერიტორიის ოკუპაციას, ძალები იწყებენ ეროვნული წინააღმდეგობის მოძრაობის ამოქმედებას ოკუპირებულ ტერიტორიაზე. აი, ამ პროცესში სავარაუდოდ ადგილი აქვს ხოლმე მოქცევებს და მიქცევებს წინააღმდეგობათა აქტივობებში; სახელდობრ, წინააღმდეგობის ქმედებათა წარმატებით განვითარების შემთხვევაში დიდი ალბათობით მოსალოდნელია, რომ ოკუპანტი მიმართავს რეპრესიულ ზომებს მოსახლეობის მიმართ, რაც დროებით შეასუსტებს წინააღმდეგობის აქტივობას. თუმცა, სიტუაციის შედარებითი სტაბილიზაციის შემდეგ, ეროვნული წინააღმდეგობის მოძრაობა კვლავ შეეცდება გააქტიურებას. საბოლოო ჯამში, წინააღმდეგობის მოძრაობის განვითარებამ ან სათანადო პირობები უნდა შექმნას მოკავშირე სახელმწიფოების კონვენციური ძალების ქვეყანაში შემოსასვლელად ან კიდევ ხელი შეუწყოს კონფლიქტის პოლიტიკური დარეგულირების სათანადო პირობების უზრუნველყოფას; კერძოდ, ლაპარაკია პოლიტიკურ დარეგულირებაზე, რომლის მეშვეობითაც აღდგება ეროვნული სუვერენიტეტი ქვეყნის მთელ ოკუპირებულ ტერიტორიაზე; ხოლო როდესაც ოკუპირებულია ქვეყნის ტერიტორიის ნაწილი, წინააღმდეგობის მოძრაობამ შეიძლება შექმნას სათანადო პირობები მისი დეოკუპაციის თავად ქვეყნის შეიარაღებული ძალების მიერ.

რაც შეეხება ჩვენს საკვლევ თემას, გვინდა აღვნიშნოთ, რომ **წინააღმდეგობის მოძრაობის ოთხ პრიმარულ კომპონენტად გვევლინება: იატაკქვეშეთი (Underground), დამხმარე ძალები (Auxiliary), პარტიზანული ძალები (Guerrilla forces) და საჯარო კომპონენტი (Public component).** მაშასადამე, წინააღმდეგობის ორგანიზაციები შედგებიან ამ ოთხი უმთავრესი კომპონენტისაგან. წინააღმდეგობის მოძრაობის მიზნები და წარმატება განსაზღვრავს თითოეული მათგანის განვითარების დონეს და ასევე ურთიერთმიმართებებს მათ შორის. იატაკქვეშა და პარტიზანული ძალები წარმოადგენენ სამხედრო-პოლიტიკურ სუბიექტებს ანუ ასრულებენ როგორც პოლიტიკურ, ასევე სამხედრო აქტივობებს. ჩვეულებრივ, იატაკქვეშეთი ის საწყისი ელემენტია, რომელიც უნდა ჩამოყალიბდეს და რომელიც ეფუძნება ლიდერშიპის და სახალხო მზაობის ფაქტორებს. სახელდობრ, მზაობისა, რომ ოკუპანტი განიდევნოს ქვეყნიდან. დამხმარე კომპონენტის წევრთა ნაწილი უზრუნველყოფს ფარულ მხარდაჭერას ორივესთვის - იატაკქვეშეთისათვის და პარტიზანული მოძრაობისთვის. საჯარო კომპონენტი კი ღია პოლიტიკური სუბიექტია. თუ კი ოკუპანტი უშვებს ამ საჯარო კომპონენტის არსებობას, მაშინ მას შეუძლია წინააღმდეგობის მოძრაობის სახელით აწარმოოს მოლაპარაკებები საოკუპაციო ძალასთან ან მის მიერ ხელდასმულ მარიონეტულ მთავრობასთან და თანაც ამ პროცესში ჩართოს მოლაპარაკებები, რომელთაც იგი აწარმოებს უკვე ჩრდილოვანი, ემიგრირებული თუ გადაადგილებული მთავრობის სახელით. ამგვარად, სახეზეა ეს ოთხი პრიმარული კომპონენტი; ისინი იმყოფებიან დინამიურ ურთიერთმიმართებებში და იცვლებიან შიდა და გარე ფაქტორების საპასუხოდ.

იატაკქვეშეთი. იგი ტრადიციულად გვევლინება ფიქურ ორგანიზაციად, რომელიც ასრულებს ოპერაციებს ურბანულ არეებში (ოკუპანტის კონტროლის ქვეშ მყოფ არეებში). ის შედგება პოლიტიკურ-სამხედრო სტრუქტურებისგან, რომლებიც გამიზნულნი არიან პოლიტიკური და სამხედრო ქმედებების შესრულებისათვის. იატაკქვეშეთის მთავარი ფუნქციებია:

- სადაზვერვო და კონტრსადაზვერვო ქსელების ფორმირება და მართვა;
- ფარული რადიო-სადგურების ძირგამომთხრელი გადაცემები;
- მედია-ქსელის ჩამოყალიბება, რომელიც ფარულად აკონტროლებს გარკვეულ პრესას; ლიფლეტების ფარული ტიპოგრაფიების მუშაობა; მედია-აქტივობა სოციალურ ქსელებში; სატელიტური ტელევიზიის მუშაობა და ა.შ;
- სპეციალური მატერიალური ნაკეთობების დამზადება: ყალბი პირადობის მოწმობების ან პასპორტების, ასაფეთქებელი მოწყობილობების, იარაღის, ამუნიციების და ა.შ;
- ქსელების კონტროლი საკუთარი გადაადგილებადი პერსონალისთვის; ქსელების კონტროლი დამალული პერსონალისთვის, რომელსაც მტერი ეძებს; ლოგისტიკის მართვა-დამუშავება; დაფინანსების სისტემის შექმნა;
- საბოტაჟის აქტების განხორციელება ქალაქის ცენტრალურ უბნებში;
- ფარული სამედიცინო უზრუნველყოფის პუნქტების ფორმირება.

პარტიზანული მოძრაობა (იხ. სურათი 2). პარტიზანული ომის მეთოდი მკაფიოდ უნდა გაიმიჯნოს კონვენციური ომის წარმოების წესისგან. ეს უკანასკნელი დამახასიათებელია რეგულარული, კარგად გაწვრთნილი და კარგად შეიარაღებული ძალებისათვის, რომლებიც მოქმედებენ დიდი დანაყოფებით. პარტიზანები კი არარეგულარულ ჯარისკაცებად გვევლინებიან, რომლებიც შეადგენენ წინააღმდეგობის მოძრაობის სამხედრო კომპონენტს. იგი ფორმირდება ქვეყნის ე.წ. ფარული სამხედრო ძალების მცირე დანაყოფებიდან ან სამოქალაქო მოსახლეობის შიგნით შერჩეული პირებიდან ან კიდევ კომბინირებულად ორივე წყაროდან. ჩვეულებრივ, პარტიზანული ძალები მნიშვნელოვნად ჩამორჩებიან ოკუპანტის რეგულარულ და სპეციალიზირებულ ძალებს ეკიპირების, შესაძლებლობების და ზოგჯერ ასევე წვრთნების თვალსაზრისით, როდესაც საქმე ეხება სამხედრო გამოცდილების არმქონე სამოქალაქო პირებს.

სურათი # 2 პარტიზანული მოძრაობა.

პარტიზანული ომის წარმოების ტექნიკა თავის თავში მოიცავს რეიდებს, ჩასაფრებებს, თავდასხმებს, საბოტაჟის აქტებს, მტრის „შეწუხების“ სხვადასხვა ფორმებს და ყოველივე ამის მიზანს შეადგენს მტრის გადაადგილებისათვის ხელის შეშლა, მისი დემორალიზაცია, მისი სამხედრო პოტენციალის დასუსტება ფიზიკური და მატერიალური ზარალის მიყენების გზით. როდესაც იზრდება ხალხის მხარდაჭერა პარტიზანული მოძრაობის მიმართ, მაშინ ეს უკანასკნელიც შეიძლება გაძლიერდეს და შესაბამისად, განახორციელოს უფრო აგრესიული და ეფექტური ქმედებები.

ცხადია, პარტიზანები უნდა განვასხვავოთ დაქირავებული მეომრებისა და კრიმინალური ბანდებისაგან. წინააღმდეგობის ეს კომპონენტი იმყოფება კანონიერი კონტროლის ქვეშ და კერძოდ, ლეგიტიმური ემიგრირებული, გადაადგილებული, ჩრდილოვანი ან სახეზე მყოფი მთავრობის კონტროლის ქვეშ. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, პარტიზანი არარეგულარული ჯარისკაცია და იმ ძალის მკვიდრი წევრი, რომელიც ორგანიზებულია სამხედრო პრინციპით, რათა განახორციელოს სამხედრო თუ პარამილიტარული ოპერაციები ოკუპირებულ ტერიტორიაზე. ხოლო დაქირავებულებისა და კრიმინალური ბანდების თანამშრომლობამ წინააღმდეგობის მოძრაობასთან შეიძლება სერიოზულად დააზიანოს მისი ლეგიტიმურობა და ავტორიტეტი. მეორე მხრივ, ისინი შეიძლება გამოიყენოს საოკუპაციო ხელისუფლებამ სწორედ წინააღმდეგობის მოძრაობის წინააღმდეგ.

პარტიზანულ დანაყოფს, როგორც სამხედრო ტიპის დანაყოფს, აქვს კონვენციური სამხედრო ძალების მსგავსი მართვის სტრუქტურა: **პარტიზანთა მეთაურს ექვემდებარება შტაბები და დანაყოფები, რომლებიც პასუხისმგებელნი არიან პერსონალზე, კომუნიკაციაზე, სამედიცინო და ლოგისტიკურ მხარდაჭერაზე, ოპერაციების დაგეგმარებაზე, ოპერაციების შესრულებაზე, სადაზვერვო ინფორმაციების მოპოვებასა და ანალიზზე, აგრეთვე იატაკქვეშეთთან ურთიერთობაზე.** დანაყოფთა მეთაურები

ანგარიშვალდებულნი არიან წინააღმდეგობის მოძრაობის ლიდერშიპის წინაშე და კონტაქტირებენ მასთან.

ომის წარმოების მეთოდები (იხ. სურათი 3). მაშასადამე, ამ კონცეფციის მიხედვით წინააღმდეგობის მოძრაობა განისაზღვრება, როგორც ერის ორგანიზებული, მთლიან-საზოგადოებრივი ძალისხმევა, რომელიც მოიცავს არაძალადობრივი და ძალადობრივი აქტივობების სრულ სპექტრს და რომელიც წარმართება მთავრობის მიერ (ადგილზე მყოფი, ემიგრირებული, გადაადგილებული ან ჩრდილოვანი), რათა აღადგინოს სუვერენიტეტი საკუთარი ქვეყნის ოკუპირებულ ტერიტორიებზე; კერძოდ, სრულად ან ნაწილობრივ ოკუპირებულ ტერიტორიებზე. აქედან გამომდინარე, წინააღმდეგობის მეთოდების განსაზღვრა ემყარება იმ გზებსა და საშუალებებს, რომელთა მეშვეობითაც უნდა მიღწეულ იქნას საბოლოო მიზანი - ეროვნული სუვერენიტეტის აღდგენა. ეს საშუალებებია ქვეყნის მოსახლეობა, წინააღმდეგობის კომპონენტები და საგარეო დახმარება. რაც შეეხება გზებს - ეს შეიძლება იყოს, ერთი მხრივ, შეიარაღებული ბრძოლის მეთოდები და მეორე მხრივ, პასიური, არაძალადობრივი წინააღმდეგობის მეთოდები.

ომის წარმოების მეთოდები

Association of Components with Methods		
underground	Guerilla	Auxiliary
Subversion	Ambushes	Non-violent Clandestine Resistance
Sabotage	Raids	
	sabotage	
	attack	

სურათი # 3. ომის წარმოების მეთოდები

შეიარაღებული ბრძოლის მეთოდებად ძირითადად გვევლინება: ა) ძირგამომთხრელი ქმედება (subversion) და საბოტაჟი (sabotage), რომლებსაც ახორციელებს იატაკქვეშეთი და ბ) რეიდები (raids), თავდასხმები (attacks), დივერსიები (sabotage) და ჩასაფრებები (ambushes), რომლებსაც ახორციელებენ პარტიზანები. ხოლო საზოგადოების იმ მრავალრიცხოვან წევრებს, რომლებიც პირდაპირ არ მონაწილეობენ წინააღმდეგობის მოძრაობაში მისი ერთ-ერთი კომპონენტის სახით, შეუძლიათ მიმართონ პასიური და არაძალადობრივი წინააღმდეგობის მრავალფეროვან მეთოდებს.

1) იატაკქვეშეთი: ძირგამომთხრელი საქმიანობა. აღნიშნული საქმიანობა წარმოადგენს ქმედებებს, რომლებიც მიზნად ისახავენ ოკუპანტი მმართველი ძალის სამხედრო, ეკონომიკური, პოლიტიკური, ფსიქოლოგიური ძლიერების ან მორალური მდგრადობის მოშლას. ეს განსაზღვრება მოიცავს ძირგამომთხრელი აქტივობების ფართო სიას: პროპაგანდა, საინფორმაციო ოპერაციები (კიბერშეტევები, დეზინფორმაციების, ფეიკების გავრცელება და ა.შ.), შერჩევითი საბოტაჟი (მასში ნაგულისხმევ შინაარსს ქვემოთ დავაკონკრეტებთ), გამიზნული მოშორება ან ნეიტრალიზაცია მმართველი ძალის საკვანძო მნიშვნელობის მქონე პირებისა.

ძირგამომთხრელი საქმიანობა მიმართულია, რათა დასცეს მმართველი ძალის გავლენა-ძლიერება და იმავდროულად ხელი შეუწყოს წინააღმდეგობის მოძრაობის მიმართ მოსახლეობის მხარდაჭერის ზრდას. ამის ფართოდ გავრცელებული და ისტორიულად დამკვიდრებული არაერთი მაგალითი გვაქვს, სახელდობრ, როდესაც წინააღმდეგობის მოძრაობა აღვივებს დიდ სამოქალაქო მღელვარებას ოკუპანტის მიმართ, რასაც უმეტესწილად მოჰყვება ხოლმე ამ უკანასკნელის უკუურეაქცია რეპრესიული ზომების გაძლიერების სახით; ხოლო წინააღმდეგობის მოძრაობა, თავის მხრივ, დოკუმენტურად აფიქსირებს მოწინააღმდეგის თითოეულ ასეთ ბოროტმოქმედებას, რათა მოახდინოს მისი სრული დისკრედიტაცია როგორც საკუთარი ხალხის, ასევე საერთაშორისო საზოგადოების თვალში და უფრო მეტიც, თავად ოკუპანტი ქვეყნის საზოგადოების თვალში.

ძირგამომთხრელმა საქმიანობამ უნდა მიაღწიოს შემდეგ მიზნებს: ძირი გამოუთხაროს ოკუპანტის სამხედრო და ზოგადად უსაფრთხოების ინსტიტუტების ძალას და რეპუტაციას; შეაღწიოს საკვანძო მნიშვნელობის იმ სამთავრობო ორგანიზაციებში, რომლებსაც მართავს და აკონტროლებს საოკუპაციო ხელი-სუფლება და მოარყიოს-მოშალოს მათი მუშაობის მექანიზმები; განახორციელოს ოკუპანტის წინააღმდეგ ფსიქოლოგიური ოპერაციები, რათა დასცეს მისი პოლიტიკური ავტორიტეტი.

იატაკვეშეთი - საბოტაჟი. საბოტაჟი ზოგადად შეიძლება განვსაზღვროთ, როგორც მოწინააღმდეგის განკარგულებაში მყოფი საკუთრების წინასწარ განზრახვით განადგურება; მოწინააღმდეგის სასიცოცხლოდ აუცილებელი ქმედებების განხორციელებისათვის ხელის შეშლა; ასევე იმ პროდუქციის დაზიანება, დესტრუქცია ან კიდევ მისი შეგნებულად უზარისხო წარმოება, რასაც იგი იყენებს ომისა თუ ეროვნული თავდაცვისათვის. საბოტაჟი შეიძლება იყოს ლეტალური ან არალეტალური და იგი იყოფა გენერალურ და შერჩევით საბოტაჟად.

ა) შერჩევითი საბოტაჟი. იატაკვეშეთი მიმართავს ე.წ. სელექციურ საბოტაჟს, რათა მწყობრიდან გამოიყვანოს სათანადო დანადგარები თუ ზოგადად სამეურნეო-ინფრასტრუქტურული ობიექტები, რომლებიც კრიტიკულად საჭიროა ოკუპანტის მოთხოვნილებებისათვის და რომელთა დროული შეცვლა ან კიდევ შეკეთება შეუძლებელია. ამის მაგალითია ისეთი ტექნიკური სამიზნის მწყობრიდან გამოყვანა, როგორიცაა ხიდი, რაც არსებითაა მტრის ჯარების გადაადგილებისა და მომარაგების ტრანსპორტირებისათვის. სელექციური საბოტაჟის სხვა ფორმაა არაკინეტიკური დარტყმა, როგორიცაა კიბერშეტევა სატრანსპორტო ცენტრზე ან კიდევ სადისპეტჩერო კონტროლისა და მონაცემთა შეგროვების სისტემაზე (supervisory control and data acquisition system – SCADA). იატაკვეშეთი ჩვეულებრივ წარმატებულია შერჩევით საბოტაჟში, ვინაიდან მას შეუძლია ზუსტად განსაზღვროს დივერსიული აქტით გამოწვეული მოქმედების დრო, განსხვავებით იმ რთული კოორდინაციისაგან, რასაც მოითხოვს კონვენციური ძალების ფართო შეტევა იგივე ობიექტზე: მაგალითად, იატაკვეშეთის ორგანიზაციას შეუძლია მეტ-ნაკლებად ზუსტად გათვალისწინოს აფეთქების დრო. მაგრამ აქ აუცილებლად მხედველობაში უნდა მივიღოთ შემდეგი ვითარება: როდესაც ასეთი მნიშვნელოვანი ინფრასტრუქტურული ობიექტი განადგურებულია ან დაზიანებულია იმის გათვალისწინების გარეშე თუ რა ზარალი მიაღებდა ამით მტერს, მაშინ ამან შეიძლება დიდი პრობლემები შეუქმნას მხოლოდ საკუთარ მოსახლეობას.

წინააღმდეგობის წევრები, რომლებიც ოპერირებენ ასაფეთქებელი ნივთიერებებით, ხშირ შემთხვევაში არ გვევლინებიან შენობათა აფეთქების ექსპერტებად და ამიტომაც საჭიროებენ შედარებით უსაფრთხო, ხელმისაწვდომ ასაფეთქებელ კომპონენტებს, რისი გაკეთება და გამოყენებაც შედარებით იოლია. მიუხედავად ამისა, ყოველთვის აუცილებელია ასაფეთქებელი მოწყობილობებით ოპერირების დეტალური ინსტრუქციების ცოდნა. **შესაბამისად, წინააღმდეგობის წევრთა ტრენინგი და მომზადება ამგვარი საქმიანობისათვის იატაკვეშეთის უმნიშვნელოვანესი ფუნქციაა და ხშირად ეს მოითხოვს დახმარებას გარეშე აქტორებისაგან, კერძოდ, შესაბამისი დამატებითი სპეციალისტებით მომარაგების კუთხით.** ამგვარი უნარ-ჩვევების და სპეციალური ცოდნის გადაცემის კიდევ ერთი გზაა ომის და ოკუპაციის პირობებში წინააღმდეგობის მოძრაობის უზრუნველყოფა სათანადო ლიტერატურითა და ონლაინ-მითითებებით. მაგალითად, მეორე მსოფლიო ომის დროს საბჭოთა რადიოგადამცემებში ყოველდღიურად დრო ჰქონდა განკუთვნილი სპეციალურ პროგრამას - „კურსი პარტიზანებისათვის“ და ასევე იბეჭდებოდა და ვრცელდებოდა ე.წ. „საბჭოთა ცნობარი პარტიზანებისათვის“.

ბ) გენერალური საბოტაჟი. იატაკვეშმა დივერსიული ოპერაციები არა მხოლოდ ხელს უშლიან მოწინააღმდეგის სამხედრო ქმედებებს, არამედ ხშირად უზიბდებენ მოსახლეობას საყოველთაო ანტისაოკუპაციო დესტრუქციულ ქმედებებში ჩართვისაკენ. ეს კი შეიძლება მიღწეული იქნას მოსახლეობაში სათანადო ინფორმაციების გავრცელებით, რის შედეგადაც შერჩევითი საბოტაჟი ადის საყოველთაო საბოტაჟის დონეზე. ამ უკანასკნელის აქციები იყოფა აქტიურ და პასიურ აქციებად. მართალია, მათ შეიძლება არ ჰქონდეთ დიდი მატერიალური ეფექტი, მაგრამ თანამემამულეების მოტივირება თუნდაც ამ უმნიშვნელო საბოტაჟის ქმედებათა შესრულებისაკენ უკვე თავისთავად დიდმნიშვნელოვანია, ვინაიდან ეს მტკიცედ აკავშირებს მათ საერთო ეროვნულ საქმესთან.

ახლა რაც შეეხება ზოგადად აქტიურ და პასიურ საბოტაჟს: გენერალური ინსტრუქცია აქტიური საბოტაჟისათვის შეიძლება შეიცავდეს მითითებებს სხვადასხვა ასაფეთქებელი მოწყობილობების გაკეთება-გამოყენების თაობაზე, ვთქვათ, როგორიცაა მოლოტოვის კოკტილები ან კიდევ საყოფაცხოვრებო ნივთებისგან აწყობილი ხელყუმბარები და ა.შ. ასევე შეიძლება შეიცავდეს მითითებებს მტრის სატრანსპორტო საშუალებების დაზიანებისა და მათი გადაადგილების შეფერხების მეთოდების შესახებ; სოციალური ქსელების მეშვეობით მტრის მასიური საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური ბომბარდირების თაობაზე და ა.შ. პასიურ საბოტაჟში კი შეიძლება იგულისხმებოდეს ყოველი ქმედება, რაც წინასწარ განზრახვით აზრკოლებს იმ სახის პროდუქციის წარმოებას თუ იმ სხვადასხვა სახის მომსახურეობის პროცესს, რაც სჭირდება ოკუპანტს თავისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის ან სამხედრო პოტენციალის უზრუნველყოფისათვის.

2) პარტიზანული ომის მეთოდები. აქ ჩვენ ვეყრდნობით ო. რიაზანოვის ნაშრომს - „პარტიზანული ომის საფუძვლები: თეორია და პრაქტიკა“. მიუხედავად იმ მრავალფეროვნებისა და სახეცვლილებებისა, რომელიც პარტიზანულ ბრძოლას ახასიათებს განსხვავებულ პოლიტიკურ, გეოგრაფიულ თუ სამხედრო პირობებში, ჩვენ მაინც შეგვიძლია განვსაზღვროთ მისთვის ზოგადად დამახასიათებელი არსებითი მახასიათებლები. სხვათა შორის, პარტიზანული ტაქტიკის უზოგადესი პრინციპი შესანიშნავად აქვს ჩამოყალიბებული მათ ძე დუნს: „მტერი გვითევს - ჩვენ უკან ვიხევთ, მტერი შეჩერდა - ჩვენ მას ვაწეხვებით, მტერი დაიღალა - ჩვენ მას ვურტყამთ, მტერი უკან იხევს - ჩვენ მას მივდევთ.“ ვაანალიზებთ რა პარტიზანული მოძრაობის გაშლა-განვითარების პროცესს, უპირველეს ყოვლისა, ცხადი ხდება შემდეგი ვითარება: ჩვეულებრივ, აქტიური პარტიზანული წინააღმდეგობის დასაწყისი დაკავშირებულია რამ-

დენიმი ან თუნდაც ერთი შეიარაღებული რაზმის მოქმედებებთან. პირველი პარტიზანები შედიან ქვეყნის ძნელად მისასვლელ რაიონებში და ქმნიან იქ საყრდენ ბაზებს. ამის შემდგომ იწყება რაიონის ათვისება - კარგი ურთიერთობების დამყარება ადგილობრივ მოსახლეობასთან, რაიონის დეტალური დაზვერვა-შესწავლა, მომარაგების არხების ორგანიზება, ახალი მეზრძოლების მოზიდვა, აქტიური პროპაგანდის წარმოება პარტიზანული მოძრაობის სასარგებლოდ. სწორედ ამაში მდგომარეობს ამ ეტაპისთვის მთავარი ამოცანების გადაწყვეტა, რასაც თან ერთვის პირველი ფრთხილი პარტიზანული ოპერაციები. ამ ფაზას ეწოდება „თავდაცვის ფაზა“.

მორიგ ეტაპზე თანდათანობით იზრდება პარტიზანული აქტივობის არეალი, მათი რაზმების რიცხოვნობა და ასევე მათი შეიარაღებული მოქმედებების ეფექტურობაც, რის შედეგადაც ყალიბდება ე.წ. პარტიზანული რაიონი ან ზონა, რომელიც უშუალოდ ეკვრის საწყის საყრდენ ბაზას. ამის შემდგომ კი პარტიზანული ძალების ნაწილი მიემართება სხვა რაიონის ასათვისებლად; და ეს ექსპანსია გრძელდება შემდგომ და შემდგომ და იღებს სულ უფრო მზარდ მასშტაბებს. ამ ეტაპზე ხდება საკმარისი რაოდენობის იარაღის, ტყვია-წამლის და ასაფეთქებელი მოწყობილობების მომარაგება შიდა თუ გარე არხებიდან და ეს იძლევა შესაძლებლობას, რათა პარტიზანებმა შექმნან დამატებითი ფარული იარაღის საწყობები უკვე ათვისებული რაიონის ფარგლებს მიღმა, ასევე შეიარაღონ მოსახლეობის ნაწილი და რაც მთავარია, დაიწყონ პარტიზანული ომი ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით. ადგილი აქვს სულ უფრო გაბედულ, რეგულარულ და ფართომასშტაბიან ოპერაციებს საოკუპაციო ძალების წინააღმდეგ. სწორედ ამ ეტაპზე გაშლა-განვითარებას ჰპოვებს პარტიზანული ომის წარმოების მთელი სპეციფიკა, რომლის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ელემენტია იმპროვიზაცია; სახელდობრ, აქ სახეზეა მუდმივი ინდივიდუალური და კოლექტიური იმპროვიზაცია გადაწყვეტილებების მიღებისა და მათი შესრულების ხერხების განსაზღვრისას. ჩე გევარა თავის წიგნში „პარტიზანული ომი“ წერს, რომ კლასიკური ომის დამყაყებული მეთოდებისგან განსხვავებით, პარტიზანები ყოველთვის გაწაფულნი არიან თავიანთი ტაქტიკის გამომგონებლობაში, რითაც მუდმივად მოულოდნელად თავს ადგებიან მოწინააღმდეგეს. თავის მხრივ, სოკუპაციო ძალები რეგულარულად დაკავებულნი არიან პარტიზანული მოძრაობის წინააღმდეგ აქტიური და ფართომასშტაბიანი ქმედებებით. ესაა ე.წ. „წონასწორობის ფაზა“.

აღსანიშნია, რომ პარტიზანთა შემდგომი ბაზირების ორგანიზება შეიძლება ხდებოდეს ან პარტიზანთა მიერ კონტროლირებად ტერიტორიაზე, ან მოწინააღმდეგის მიერ კონტროლირებად ტერიტორიაზე ან კიდევ ორივე მხრიდან არაკონტროლირებად ტერიტორიაზე. ბაზის სიცოცხლისუნარიანობის და უსაფრთხოების შესანარჩუნებლად მიზანშეწონილია ძირითადი ბაზის, 1-2 დამატებითი ბაზის და 1-2 ცრუ ბაზის შექმნა. და რა თქმა უნდა, უმნიშვნელოვანესია ამ ბაზირების რაიონის სათანადო დაცვის უზრუნველყოფა.

და ბოლოს, საბოლოო ეტაპს შეიძლება ვუწოდოთ „შეტევის ფაზა“. იგი ხასიათდება მოწინააღმდეგე ძალთა ფართო მანევრული მოქმედებებით ქვეყნის საკმაოდ დიდ ტერიტორიაზე. პარტიზანული მოძრაობა ახორციელებს სულ უფრო ფართომასშტაბიან და რეზულტატიურ ოპერაციებს, რათა მოიპოვოს ფაქტობრივი კონტროლი ოკუპირებული ტერიტორიების დიდი ნაწილზე. მისი ქმედებები უკვე გვევლინება თავისებურ სტრატეგიულ შეტევად რამდენიმე ოპერაციონალური მიმართულებით, რასაც ხშირად მოაქვს მოწინააღმდეგის გარნიზონთა და სხვა დანაშაულებათა ბლოკირება მთელ რიგ ქალაქებსა და დასახლებულ პუნქტებში. თუმცა ამ ფაზაშიც პარტიზანული მოძრაობა მტკიცედ მისდევს ომის წარმოების თავის სპეციფიკურ წესს, სტრატეგიას და მეთოდებს და შესაბამისად, არ შედის მოწინააღმდეგესთან დიდ საბრძოლო შეტაკებებში.

პარტიზანული ბრძოლის ძირითადი მეთოდებია: ჩასაფრებები, თავდასხმები, დივერსიები და რეიდები.

ა) ჩასაფრებისათვის საჭირო ძალები დამოკიდებულია გარემო პირობებზე და შესაბამისად, იგი შეიძლება ითვლიდეს 30-40 მეზრძოლს და შეიძლება გაცილებით მეტსაც, მაგალითად, 100-150-ს. ჩასაფრების ორგანიზებისათვის პარტიზანული რაზმის მეთაურმა უნდა, უპირველეს ყოვლისა, განსაზღვროს ჩასაფრების ადგილი, შემდეგ, მოწინააღმდეგის გადაადგილების გზაზე ამა თუ იმ სახის წინააღმართა მოწყობის ადგილი, თავისი რაზმის საბრძოლო მოწყობა-განლაგება, ცეცხლის გახსნის წესი, მეზრძოლთა მოქმედებები ტექნიკის, იარაღის, ტყვეების, დოკუმენტების და ა.შ. ხელში ჩაგდების მიზნით; ასევე უნდა განსაზღვროს შეკრების პუნქტში უკან დახევის წესი საბრძოლო ამოცანის შესრულების შემდგომ.

უმეტესწილად, ჩასაფრებისათვის ხდება ისეთი ადგილმდებარეობის შერჩევა, სადაც მოწინააღმდეგე იძულებულია შეანელოს თავისი გადაადგილება და სადაც შეზღუდულია მისი თვალსაწიერის და მანევრის არეალი. ამიტომაც ყველაზე უფრო მოსახერხებელია ჩასაფრებების მოწყობა ვიწროებში, ღრეებში, ხეობებში. ჩასაფრებისას საბრძოლო წყობა, როგორც წესი, შედგება 1-2 მოიერიშე ჯგუფისაგან, უზრუნველყოფის ჯგუფისაგან და რეზერვის ჯგუფისაგან. ჩასაფრებების მოწყობა ასევე ხდება მოწინააღმდეგის ავიაციის (თვითმფრინავების და ვერტმფრენების) გადაფრენის მარშრუტებზე, რაც დღესდღეობით სულ უფრო მნიშვნელოვან ხასიათს იძენს.

ბ) თავდასხმა წარმოადგენს მოწინააღმდეგის ობიექტზე მოულოდნელ თავდასხმას მისი განადგურების ან ხელში ჩაგდების მიზნით. მიუხედავად პარტიზანული ბრძოლის ამ მეთოდის დიდი ეფექტურობისა, იგი საჭიროებს საკმაოდ ხანგრძლივ მომზადებას და თანაც დაკავშირებულია გარდაუვალ ადამიანურ დანაკარგებთან. თავდასხმის უმნიშვნელოვანესი მახასიათებლებია მოულოდნელობა და სისწრაფე. ჩვეულებრივ, საბრძოლო მწყობრი თავდასხმისას შედგება მოიერიშე (დამრტყმელი) ჯგუფებისაგან, საცეც-

ხლე ჯგუფისაგან, უზრუნველყოფის ჯგუფებისაგან (ე.ი. დამფარავი და განმარტებული ფუნქციების მქონე ჯგუფებისაგან) და რეზერვის ჯგუფისაგან. პარტიზანულ თავდასხმას აუცილებლად წინ უძღვის ობიექტის სკრუპულოზური დაზვერვა, რათა განისაზღვროს მისი თავისებურება და მუშაობის რეჟიმი, დაცვის სისტემა, წინაღობათა განლაგება, უახლოესი რეზერვების ადგილმდებარეობა და ობიექტისაკენ მათი მოძრაობის მარშრუტები. უმეტესწილად ამ თავდასხმების ობიექტებად გვევლინებიან მოწინააღმდეგის სამხედრო ბლოკპოსტები და ცალკეული საყრდენი პუნქტები.

პარტიზანული საცეცხლე თავდასხმა წარმოადგენს მოწინააღმდეგის შეზღუდული ზომის მქონე ობიექტებზე დარტყმას არტილერიის, ნაღმტყორცნების, ცეცხლმტყორცნების თუ სხვა საცეცხლე საშუალებების მეოხებით. თანაც ეს ხორციელდება ობიექტზე შეღწევის გარეშე, რაც თავისთავად დიდად ამცირებს ადამიანური დანაკარგების რისკს პარტიზანებისათვის. ასეთ ობიექტებად შეიძლება გვევლინებოდნენ მოწინააღმდეგის მართვის პუნქტები, რადიოსადგურები, მის განკარგულებაში მყოფი ცალკეული შენობები რკინიგზაზე თუ სხვა საკომუნიკაციო გზებზე.

გ) დივერსია უთუოდ წარმოადგენს პარტიზანებისათვის მეტად ხელსაყრელ ბრძოლის მეთოდს, ვინაიდან მისი მეშვეობით შესაძლებელია დიდი მატერიალური ზიანი მიადგეს მტერს, თანაც მასთან საბრძოლო კონტაქტში შესვლის გარეშე. დივერსიის ობიექტებს ჩვეულებრივ წარმოადგენენ მოწინააღმდეგის მართვის პუნქტები, ადმინისტრაციის შენობები, ელექტროსადგურები, კავშირგაბმულობის კვანძები, აეროდრომები, საკომუნიკაციო გზები, ელექტროგადაცემის ხაზები და ა.შ. **დივერსიის წარმატება დამოკიდებულია ბევრ ფაქტორზე: პარტიზანების მომზადების ხარისხზე; საჭირო და ხარისხიანი დივერსიული ტექნიკის არსებობაზე; დივერსიის ობიექტის შესახებ სარწმუნო სადაზვერვო ინფორმაციაზე; დივერსიის შესრულების წესის, საშუალებების და შესაბამისი დროის სწორ შერჩევაზე; შენიღბვის და კონსპირაციის მკაცრ დაცვაზე დივერსიის მომზადების და განხორციელების დროს.** დივერსიის ამოცანის შესასრულებლად პარტიზანული ჯგუფის მეთაურმა, უპირველეს ყოვლისა, უნდა განახორციელოს სამიზნე ობიექტის დამატებითი დაზვერვა, რათა კიდევ უფრო დააზუსტოს მისი განლაგება, გამოავლინოს სუსტი ადგილები, ობიექტის დაცვის სისტემა და ასევე მასში შეღწევის შესაძლებლობები. ამის შემდგომ პარტიზანული ჯგუფის მეთაური იღებს დივერსიის მოწყობის გადაწყვეტილებას, განსაზღვრავს ობიექტზე შეღწევის წესრიგს და დივერსიის შესრულების ხერხს, შემსრულებელთა ამოცანებს, მართვის და კავშირის სიგნალებს, უკანდახევის გზებს და შეკრების პუნქტებს.

დ) პარტიზანული ბრძოლის კიდევ ერთი ძალზედ ეფექტური და მნიშვნელოვანი მეთოდია **პარტიზანული რეიდები, რომლებიც წარმოადგენენ პარტიზანული ფორმირებების დიდ გადაადგილებას წინასწარ დაზვერილ რაიონში, რათა მათ იქ შეასრულონ გარკვეული საბრძოლო ამოცანები - თავდასხმები, ჩასაფრებები, დივერსიები.** რეიდების შესრულებისას მრავალჯერადად იზრდება პარტიზანული რაზმების სიცოცხლისუნარიანობაც, მათი მოქმედების არეალიც და მათი დარტყმების ობიექტთა რაოდენობაც. სწორედ ამიტომ, რეიდი, უთუოდ, ითვლება პარტიზანული ომის წარმოების აქტიურ ფორმად.

ამგვარად, ჩვენ ზოგადად გავაანალიზეთ და დავახასიათეთ წინააღმდეგობის მოძრაობის ორი უმნიშვნელოვანესი კომპონენტი - იატაკქვეშეთი და პარტიზანული მოძრაობა. ეს ჩატარებული სამუშაო კი ემსახურება, როგორც უკვე ზემოთ აღვნიშნეთ, ჩვენს მომავალ განხილვებს, რომელმაც უნდა განსაზღვროს საკუთარი ეროვნული წინააღმდეგობის არსებითი მახასიათებლები, სწორედ, რომ სპეციფიკური ფაქტორების გათვალისწინებით: სახელდობრ, ჩვენი ეროვნული ინტერესების, სპეციფიკური გეოპოლიტიკური ვითარების, ჩვენს წინაშე არსებული საფრთხეების და ქვეყნის კულტურული, ფსიქოლოგიური, გეოგრაფიული, ურბანული თავისებურებების გათვალისწინებით.

დასკვნა

ჩვენ ამ სტატიაში განვიხილეთ ტოტალური ეროვნული წინააღმდეგობის ისეთი არსებითი კომპონენტები, როგორებიცაა **იატაკქვეშეთი და პარტიზანული მოძრაობა.** რა თქმა უნდა, ჩვენი მსჯელობები უნდა ატარებდეს უაღრესად კვალიფიციურ ხასიათს და ამიტომაც, უპირველეს ყოვლისა, ვეყრდნობით ტოტალური წინააღმდეგობის ერთ-ერთ უახლეს და აღიარებულ თეორიას: მხედველობაში გვაქვს შვედეთის თავდაცვის უნივერსიტეტის ნაშრომი - „წინააღმდეგობის ოპერატიული მართვის კონცეფცია“. ასევე ვეყრდნობით მკვლევარ ო. რიაზანოვის უაღრესად საყურადღებო ნაშრომს - „პარტიზანული ომის საფუძვლები: თეორია და პრაქტიკა“. ამგვარად, განვიხილავთ აღნიშნულ შრომებში წარმოდგენილ რამდენიმე უმნიშვნელოვანეს ასპექტს და საკვანძო მომენტს, რითაც ცხადვყოფთ წინააღმდეგობის მოძრაობის და კერძოდ, მისი მთავარი კომპონენტების - იატაკქვეშეთის და პარტიზანული მოძრაობის - ზოგადი კონცეპტის შინაარსს: კერძოდ, მათ ადგილს და ფუნქციას გარკვეული სისტემის შიგნით, მათ სტრუქტურას, შემადგენელ ელემენტებს და მნიშვნელოვან მახასიათებლებს. ხოლო ამ ზოგადი კონცეპტის ექსპლიკაცია ემსახურება ჩვენს მომავალ განხილვებს, რომლებმაც უნდა განსაზღვროს საკუთარი ეროვნული წინააღმდეგობის არსებითი მახასიათებლები, სწორედ, რომ სპეციფიკური ფაქტორების გათვალისწინებით: სახელდობრ, ჩვენი ეროვნული ინტერესების, სპეციფიკური გეოპოლიტიკური ვითარების, ჩვენს წინაშე არსებული საფრთხეების და ქვეყნის კულტურული, ფსიქოლოგიური, გეოგრაფიული, ურბანული თავისებურებების გათვალისწინებით.

გამოყენებული ლიტერატურა

Resistance Operating Concept (Swedish Defence University, Stockholm 2019)

Основы партизанской войны: теория и практика (Рязанов О. [http://militera.org/science/articles/r/t36666/#:~:text="](http://militera.org/science/articles/r/t36666/#:~:text=)